

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДЗИ ПО ЧУЖД ЕЗИК В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2014/2015 И 2013/2014 ГОДИНА

Веселина Бонева

Технически университет – София, Инженерно-педагогически факултет – Сливен

Резюме. Статията представя сравнителен анализ на резултатите от Държавни зрелостни изпити (ДЗИ) по чужд език в XII клас през учебната 2014/2015 и предходната 2013/2014 година на училищата в област Сливен. Разглеждат се обучението по чужд език в XII клас в област Сливен, видът и броят на преподаваните езици в училищата от различните общини на областта, състоянието на подготовката на учениците от XII клас в област Сливен в областта на чуждоезиковото обучение. Данните са събрани чрез метода на обобщение и анализ на годишните доклади на училищата от областта до Регионалния инспекторат по образованието – Сливен, както и на официалната информация, публикувана в интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

Keywords: State matriculation exams (SME), 12th grade, Sliven, foreign languages

Устройството, функциите и управлението на системата на народната просвета в Република България са регламентирани от Закона за народната просвета (ЗНП). По силата на чл. 24 от ЗНП средно образование се придобива след успешно завършен XII клас и успешно положени държавни зрелостни изпити по учебни предмети или цикъл от учебни предмети, изучавани в гимназиалния етап, и се удостоверява с диплома за завършено средно образование, в която се вписва и общият успех.

Държавните зрелостни изпити са два, като единият от тях е задължително по български език и литература, а вторият се определя по избор на ученика от учебните предмети „Чужд език“, „Математика“, „Физика и астрономия“, „Биология и здравно образование“, „Химия и опазване на околната среда“, „История и цивилизация“ и „География и икономика“ и предметния цикъл „Философия“, изучавани в часовете за задължителната общообразователна подготовка. По свое желание ученикът може да положи и държавни зрелостни изпити по избрани от него учебни предмети или цикъл от учебни предмети.

Държавните зрелостни изпити по всеки учебен предмет се оценяват от национална комисия, която включва учители и преподаватели от висшите училища. Държавните зрелостни изпити се полагат при спазване на действащите юридически актове, уреждащи държавните зрелостни изпити, към момента на явяването без ограничения за възраст и брой изпитни сесии. Оценките от държавните зрелостни изпити се формират с точност до 0,01. Условията и редът за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Учебно-изпитната програма за държавен зрелостен изпит по чужд език определя вида на изпита като писмен и анонимен. Изпитът се провежда по следните чужди езици: английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език и руски език.

Оценяваните компетентности на учениците са следните.

При слушане ученикът да умее да извлича основна информация от ограничени по обем публицистични и художествени текстове, радио- и телевизионни предавания, при нормална скорост на говорене и стандартно произношение; да извлича конкретна информация от различни по вид разговори, радио- и телевизионни предавания по актуални въпроси; да извлича конкретна информация от разговори, съобщения и изказвания, свързани с всичко, което се отнася пряко до него, както и кратки съобщения от всекидневния живот.

При четене ученикът да извлича основна информация и да разбира основни социокултурни елементи в текстове, различни по жанр и стил, написани на стандартен език; да извлича конкретна информация от лични и читателски писма, указания, проспекти, справочници, кратки статии на познати теми; да разбира въпроси и проблеми в кратки статии на познати теми; да разбира и оценява изразени мнения и чувства в лични и читателски писма.

При писане ученикът да създава собствен текст в съответствие с поставената задача (разказ или описание на лични преживявания и впечатления, лично писмо, отговор на лично писмо, автобиографичен текст и т. н.), като проявява компетентности за придържане към зададената тема и логическа последователност на изложението, спазване на зададения обем и форма, спазване на граматическите норми и правила, правилна и точна употреба на лексиката и правилен правопис; да изразява собствено мнение или прави коментар по конкретно изказване, конкретни случки, впечатления и факти и да изказва своите идеи чрез правилни и уместни езикови средства, правопис и пунктуация.

Държавният зрелостен изпит се състои от четири компонента: слушане с разбиране, четене с разбиране, езикови задачи (лексика и граматика) и създаване на писмен текст.

Първите три компонента включват решаване на 60 тестови задачи от затворен тип с възможни отговори, от които само един е верен, и със свободен

отговор. Максималният брой точки е 70. Създаването на писмен текст е с максимален брой точки 30. Общият максимален брой точки е 100.

Условията и редът за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити са определени с Наредба № 3 от 17.05.2004 г. за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити. Учениците, завършили успешно XII клас, полагат държавните зрелостни изпити на територията на областта, в която са завършили успешно последния гимназиален клас.

През учебната 2014/2015 година броят на учениците, явили се на ДЗИ по чужд език в община Сливен, е общо 243 ученици от 18 училища, от които на английски език – 231 ученици, на немски език – 11 ученици, и на френски език – 1 ученик. Средният успех от ДЗИ за областта е „Много добър“ (4.94) по английски език, „Отличен“ (5.54) по немски език и „Добър“ (3.87) по френски език. Резултатите са съпоставими с резултатите от предходната учебна година.

През учебната 2013/2014 година в регион Сливен на ДЗИ по чужд език са се явили общо 241 ученици от 16 училища, от които на английски език – 220 ученици, на немски език – 9 ученици, на френски език – 9 ученици, и на руски език – 3 ученици. Средният успех от ДЗИ за областта е „Много добър“ (5.04) по руски език, „Много добър“ (4.90) по английски език, „Много добър“ (4.70) по френски език и „Добър“ (4.40) по немски език.

Таблица 1.1. Избор на втори ДЗИ 2014/2015 г.

КОО „Чужд език“	Брой	Относителен дял
Английски език	231	95 %
Немски език	11	4.5 %
Френски език	1	0.5 %
Руски език	Няма явили се	0 %
Общо КОО „Чужд език“	243	

Чуждите езици, по които е проведен ДЗИ в област Сливен през 2014/2015 г., са английски, немски и френски език. Традиционно най-голям брой зрелостници са се явили на ДЗИ по английски език (95 %) от общия брой явили се на ДЗИ по чужд език за областта. 4.5 % е делът на положилите изпит по немски език и само един ученик се е явил на изпит по френски език, което в проценти се равнява на 0.5%.

Таблица 1.2. Избор на втори ДЗИ 2013/2014 г.

КОО „Чужд език“	Брой	Относителен дял
Английски език	220	91.4 %
Немски език	9	3.7 %

Френски език	9	3.7 %
Руски език	3	1.2 %
Общо КОО „Чужд език“	241	

През предходната 2013/2014 учебна година броят на зрелостниците, положили ДЗИ по чужд език, е само с двама по-малко (общо 241 ученици). Отново най-голям, но с 3.6 % по малък от настоящата учебна година, е броят на зрелостниците, положили ДЗИ по английски език (91.4 %) от общия брой явили се на ДЗИ по чужд език за областта. Еднакъв е броят на положилите изпит по немски и френски език (3.7 %) и най-малък е делът на явилите се на изпит по руски език (1 %).

Сравнението на данните за двете учебни години показва, че през 2014/2015 год. се е увеличил броят на зрелостниците, положили изпит по английски и немски език, но е намалял броят на явилите се на френски език и няма явили се на изпит по руски език. Но въпреки промяната в процентното съотношение между различните езици общият брой на положилите втори ДЗИ чужд език се запазва с незначителна разлика в полза на учебната 2014/2015 година.

Таблица 2.1. Брой явили се на ДЗИ по чужд език през 2014/2015 г., разпределени по училища и по езици:

	Училище	Вид	Английски език	Немски език	Френски език
1	СОУ „Георги Стойков Раковски“, Котел	общинско	1	-	-
2	Професионална гимназия по техника и технологии „Ат. Димитров“, Нова Загора	държавно	3	-	-
3	СОУ „Иван Вазов“, гр. Нова Загора	общинско	5	-	-
4	СОУ „Хр. Ботев“, Нова Загора	общинско	22	-	-
5	ГПЗЕ „Захарий Стоянов“, Сливен	общинско	89	10	1
6	Национална художествена гимназия „Д. Добрович“, Сливен	държавно	5	-	
7	Природо-математическа гимназия „Добри П. Чинтулов“, Сливен	общинско	35	-	-
8	Професионална гимназия по електротехника и електроника „Мария Склодовска-Кюри“, Сливен	държавно	9	-	-
9	Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“, Сливен	държавно	17	-	-

10	Професионална гимназия по механотехника, Сливен	държавно	1	-	-
11	Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“, Сливен	държавно	19	-	-
12	Сливенска професионална гимназия по строителство и геодезия „Арх. Георги Козаров“, Сливен	държавно	8	-	-
13	Спортно училище „Димитър Рохов“, Сливен	общинско	5	-	-
14	СОУ „Пейо Крачолов Яворов“, Сливен	общинско	3	-	-
15	Хуманитарна гимназия „Д. Дамьянов“, Сливен	общинско	4	-	-
16	СОУ „Йордан Йовков“, Сливен	общинско	2	1	-
17	Професионална гимназия по селско стопанство, Нова Загора	държавно	2	-	-
18	Национално училище по фолклорни изкуства „Филип Кутев“, Котел	държавно	1	-	-
	Общо 243 ученици от 18 училища	9 държавни 9 общински	231 ученици	11 ученици	1 ученик

Анализирайки данните от **табл. 2.1.**, можем да направим следните изводи. През учебната 2014/2015 год. на ДЗИ по чужд език в област Сливен са се явили общо 243 ученици от 18 училища на територията на областта, от които 9 държавни и 9 общински училища от общините Сливен, Котел и Нова Загора. От община Твърдица няма училища, в които е проведен ДЗИ по чужд език. Разпределението на училищата по вид и по общини е: в община Сливен – 6 общински и 6 държавни училища, в община Нова Загора – 2 общински и 2 държавни училища, и в община Котел – 1 общинско и едно държавно училище. Най-голям е броят на зрелостниците, положили ДЗИ по чужд език от ГПЗЕ „З. Стоянов“ – Сливен: общо 100 ученици, от които 89 по английски език, 10 по немски език и 1 по френски език. Това са 43% от общия брой зрелостници, положили ДЗИ по чужд език в област Сливен. В 18 от училищата е проведен ДЗИ по английски език. В 2 от училищата е проведен ДЗИ по английски и немски език (ГПЗЕ „З. Стоянов“ – Сливен, и СОУ „Йордан Йовков“ – Сливен). Само в ГПЗЕ „З. Стоянов“ – Сливен, е проведен ДЗИ по трите чужди езика за областта (английски, немски и френски език).

Таблица 2. 2. Брой явили се на ДЗИ по чужд език през 2013/2014 г.,
разпределени по училища и по езици:

	Училище	Вид	Англий-ски език	Нем-ски език	Френ-ски език	Руски език
1	СОУ „Г. С. Раковски“, Котел	общинско	1	-	-	-
2	Професионална гимназия по техника и технологии „Ат. Димитров“, Нова Загора	държавно	1	-	-	-
3	СОУ „Иван Вазов“, Нова Загора	общинско	4	-	-	-
4	СОУ „Хр. Ботев“, Нова Загора	общинско	23	-	-	-
5	Гимназия с преподаване на западни езици „Захарий Стоянов“, Сливен	общинско	71	4	8	-
6	Национална художествена гимназия „Д. Добрович“, Сливен	държавно	7	-	1	-
7	ПМГ „Добри П. Чинтулов“, Сливен	общинско	53	-	-	1
8	Професионална гимназия по електротехника и електроника „Мария Склодовска-Кюри“, Сливен	държавно	16	-	-	-
9	Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“, Сливен	държавно	12	4	-	1
10	Професионална гимназия по механотехника, Сливен	държавно	3	-	-	-
11	Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“, Сливен	държавно	12	1	-	-
12	Сливенска професионална гимназия по строителство и геодезия „Арх. Г. Козаров“	държавно	3	-	-	-
13	Спортно училище „Димитър Рохов“, Сливен	общинско	3	-	-	1
14	СОУ „Пейо К. Яворов“, Сливен	общинско	2	-	-	-
15	Хуманитарна гимназия „Д. Дамянов“, Сливен	общинско	4	-	-	-
16	Средно общообразователно училище „Георги Каравелов“, Шивачево	общинско	2	1	-	-
	Общо 241 ученици от 16 училища	7 държавни 9 общински	220 ученици	9 ученици	9 ученици	3 ученици

През учебната 2013/2014 год. на ДЗИ по чужд език в област Сливен са се явили общо 241 ученици от 16 училища на територията на областта, от които 9 държавни и 7 общински училища от общините Сливен, Котел, Твърдица и Нова Загора. Разпределението на училищата по вид и по общини е: в община Сливен – 3 общински и 3 държавни училища, в община Нова Загора – 2 общински и 1 държавно училище, в община Котел – едно общинско, и в община Твърдица – едно общинско училище. Най-голям е броят на зрелостниците, положили ДЗИ по чужд език от ГПЗЕ „З. Стоянов“ – Сливен – общо 83 ученици, от които 71 по английски език, 4 по немски език и 8 по френски език. Това са 34,4 % от общия брой зрелостници, положили ДЗИ по чужд език в област Сливен. В 16 от училищата е проведен ДЗИ по английски език. В 4 от училищата е проведен ДЗИ по два чужди езика. В 2 от училищата е проведен ДЗИ по три чужди езика.

През 2013/2014 година на 3-ти ДЗИ са се явили общо 7 зрелостници, като 4 от тях са положили държавен зрелостен изпит по чужд език (3 – по английски език, и 1 – по руски език). В сравнение с 2012/2013 година броят на явилите се на 3-ти ДЗИ е общо 8, от които 7 са се явили на чужд език (6 по английски език и 1 по немски език).

Таблица 3. Разпределение на училищата от област Сливен, в които е проведен ДЗИ по чужд език по общини и по вид училища

2014/2015 год.			2013/2014 год.		
Община	Общ брой училища	Вид училища	Община	Общ брой училища	Вид училища
Сливен	12	6 държавни 6 общински	Сливен	11	8 държавни 3 общински
Н. Загора	4	2 държавни 2 общински	Н. Загора	3	1 държавно 2 общински
Котел	2	1 държавно 1 общинско	Котел	1	1 общинско
Твърдица	0	-	Твърдица	1	1 общинско

Таблица 4. Среден успех по предмети от КОО „Чужди езици“ от ДЗИ, 2014/ 2015 г. в област Сливен

Учебен предмет	Брой ученици	Резултати за областта
Английски език	231	Мн. добър (4.94)
Френски език	1	Добър (3.87)
Немски език	11	Отличен (5.54)

През учебната 2014/ 2015 година най-висок е средният успех по немски език – „Отличен“ (5.54), изчислен на база 11 явили се ученици. Втори за областта от КОО „Чужди езици“ е резултатът по английски език – „Мн. добър“ (4.94), и на трето място е резултатът по френски език – „Добър“ (3.87).

Таблица 5. Сравнение на средния успех по предмети от КОО „Чужд език“ между годините: 2011, 2012 , 2013 , 2014 и 2015 г.

Учебен предмет	Резултати за 2011 г.	Резултати за 2012 г.	Резултати за 2013 г.	Резултати за 2014 г.	Резултати за 2015 г.
Английски език	5.27	5.27	4.90	4.90	4.94
Френски език	4.80	4.02	4.99	4.70	3.87
Немски език	5.24	4.82	4.68	4.40	5.54
Руски език	4.57	4.18	Няма явили се	5.04	Няма явили се
Испански език	5.86	5.74	3.22	Няма явили се	Няма явили се
Италиански език	Няма явили се	2.75	5.60	Няма явили се	Няма явили се

Сравняването на средния успех по предмети от КОО „Чужд език“ между годините 2011, 2012 , 2013 , 2014 и 2015 г. показва, че успехът от ДЗИ по чужди езици през последните 5 години се поддържа предимно като „Много добър“, с малки изключения „Отличен“ (немски език – 2015 г.) Основната причина за това е, че на тези изпити се явяват предимно ученици, обучавали се в профилирани паралелки със засилено изучаване на съответния учебен предмет, с достатъчно знания в областта, с ясна мотивация, разбиращи сложността и сериозността на материята.

Ниският резултат, получен по испански език („Среден“ 3.22 – 2013 г.), по италиански език („Слаб“ 2. 75 – 2012 г.), резултатът по френски език („Добър“ 3.87 – 2015 г.) не могат да бъдат повод за анализи и констатации, тъй като на тези изпити се е явил само по един ученик.

Същото се отнася и за отличните резултати по испански език („Отличен“ 5.86 – 2011 г., „Отличен“ 5.74 – 2012 г.) и по италиански („Отличен“ 5.60 – 2013 г.). Показателни са резултатите по английски език, при който броят на явилите се ученици е най-голям (например през 2015 г. – 231 ученици, през 2014 г. – 220 ученици).

Сравняването на резултатите от последните две учебни години показва най-голям напредък по немски език. Средният успех за 2014/2015г. е (с 1.14 точки) по-висок от успеха за 2013/2014 г. Има съизмеримост в резултатите по английски език. Разликата в успеха през двете учебни години е минимална (0.04 точки) в полза на 2014/2015 г. Успехът по френски език през 2014/2015 г. е (с 0.83 точки) по-нисък от успеха през 2013/2014 г.

Резултати от ДЗИ по английски език в област Сливен

Таблица 6. Рейтингова скала на училищата от област Сливен според резултатите от ДЗИ по английски език, 2014/2015 г.

	Училище	Брой ученици	Резултат
1	Гимназия с преподаване на западни езици „Захарий Стоянов“, Сливен	89	5.288
2	СОУ „Христо Ботев“, Нова Загора	22	5.187
3	Хуманитарна гимназия „Дамян Дамянов“, Сливен	4	5.135
4	ПМГ „Добри П. Чинтулов“, Сливен	35	5.103
5	СОУ „Иван Вазов“, Нова Загора	5	4.908
6	СОУ „Пейо Крачолов Яворов“, Сливен	3	4.853
7	Професионална гимназия по икономика „Професор д-р Димитър Табаков“, Сливен	17	4.818
8	Спортно училище „Димитър Рохов“, Сливен	5	4.640
9	Национална художествена гимназия „Димитър Добрович“, Сливен	5	4.634
10	Професионална гимназия по селско стопанство, Нова Загора	2	4.625
11	Професионална гимназия по техника и технологии „Атанас Димитров“, Нова Загора	3	4.617
12	СОУ „Георги Стойков Раковски“, Котел	1	4.410
13	Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“, Сливен	19	4.112
14	Професионална гимназия по електротехника и електроника „Мария Склодовска-Кюри“, Сливен	9	4.084
15	Сливенска професионална гимназия по строителство и геодезия „Арх. Георги Козаров“	8	4.069
16	СОУ „Йордан Йовков“, Сливен	2	4.050
17	Професионална гимназия по механотехника, Сливен	1	3.640
18	Национално училище за фолклорни изкуства „Филип Кутев“, Котел	1	2.700

Училището с най-висок резултат от ДЗИ по английски език в област Сливен през 2014/2015 год. е ГПЗЕ „Захарий Стоянов“. Училището с най-нисък резултат от ДЗИ по английски език в област Сливен през 2014/2015 год. е Националното училище за фолклорни изкуства „Филип Кутев“ – Котел. То е единственото училище в областта с резултат, по-нисък от „Среден“ 3.00.

Резултатите на останалите училища са в границата: от „Добър“ (3.64) на Професионална гимназия по механотехника – Сливен, до „Много добър“ (5.28) на Гимназия с преподаване на западни езици „Захарий Стоянов“ – Сливен. 11 от

общо 18 училища в областта имат много добър среден успех от ДЗИ по английски език, 6 от училищата имат добър среден успех от ДЗИ по английски език и едно училище има слаб резултат. Той е на база един явил се ученик.

След проведените държавни зрелостни изпити през май 2015 година в област Сливен се наблюдават тенденции, сходни с тенденциите в общонационален план. Запазва се тенденцията, наблюдавана през последните години, по-висок среден успех от ДЗИ да постигат учениците, които се обучават в профилирани гимназии. По-слаби са резултатите на учениците, обучаващи се в непрофилирани паралелки или професионалните гимназии. Обща констатация, характерна за страната и за област Сливен е, че най-високите резултати от ДЗИ са постигнати по чужди езици.

Таблица 7. 1. Първите 3 училища с най-висок резултат и последните 3 училища с най-нисък резултат от ДЗИ по английски език, 2014/2015 г. в област Сливен

Учебен предмет	Среден успех от ДЗИ за областта	Първите 3 училища с най-висок резултат	Среден брой точки	Последните 3 училища с най-нисък резултат	Среден брой точки
Английски език Брой явили се ученици: 231	4.94	1.ГПЗЕ „З. Стоянов“, Сливен	75.07	1.ПГМ Сливен	43.50
		2.СОУ „Хр.Ботев“ Нова Загора	73.25	2.СОУ „И. Йовков“ Сливен	46.50
		3.ХГ „Д.Дамянов“ Сливен	72.00	3.СПГСГ „Арх.Г. Козаров“, Сливен	49.93

Таблица 7. 2. Първите 3 училища с най-висок резултат и последните 3 училища с най-нисък резултат от ДЗИ по английски език, 2013/2014 г. в област Сливен

Учебен предмет	Среден успех от ДЗИ за областта	Първите 3 училища с най-висок резултат	Среден брой точки	Последните 3 училища с най-нисък резултат	Среден брой точки
Английски език Брой явили се ученици: 220	4,90	1. ПГТТ „Ат. Димитров“ 1 ученик	78.5	1. Професионална гимназия по механотехника 3 ученици	27.05
		2. Гимназия с преподаване на западни езици „Захарий Стоянов“	74.19	2. Професионална гимназия по електротехника и електроника „Мария Склодовска-Кюри“	44.12
		3. Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Д. Табаков“	72.42	3. Средно общообразователно училище „Пейо Крачолов Яворов“ 2 ученици	48.5

Резултати от ДЗИ по немски език в област Сливен

През учебната 2014/2015 год. на ДЗИ по немски език са се явили 11 ученици от 2 училища в област Сливен (10 ученици от ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ – Сливен, и 1 ученик от СОУ „Йордан Йовков“ – Сливен). Средният резултат за отделните училища е „Отличен“ (5.70) за ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ и „Добър“ (3.98) за СОУ „Йордан Йовков“. Средният успех от ДЗИ за областта е „Отличен“ (5.54). Резултатът по училища, изразен в среден точков бал, е съответно 85.05 точки за ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ и 49.50 точки за СОУ „Йордан Йовков“.

През предходната 2013/2014 учебна година на ДЗИ по немски език са се явили общо 9 ученици от 3 училища в област Сливен (4 ученици от ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ – Сливен, 4 ученици от Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Д. Табаков“ – Сливен, и 1 ученик от Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“ – Сливен). Средният успех от ДЗИ за областта е „Добър“ (4.40). Резултатът по училища, изразен в среден точков бал, е съответно 73.38 точки за ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ – Сливен, 47.38 точки за Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Д. Табаков“ – Сливен, и 26.00 точки за Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“ – Сливен.

Сравняването на резултатите между двете учебни години показва повишаване на средния успех от ДЗИ по немски език с 1.14. Увеличил се е с 2 ученици броят на явилите се ученици – от 9 ученици през 2014 г. на 11 ученици през 2015 г., но за сметка на това е по-малък броят на училищата – от 3 през 2014 год. на 2 през 2015 год. Данните за резултатите от ДЗИ по немски език са отразени на **табл. 8.1.** и **табл. 8.2.**

Таблица 8.1. Резултати от ДЗИ по немски език за 2014/2015 год.

Брой явили се ученици 11	Среден успех от ДЗИ за областта 5.54	1. ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ Сливен 10 ученици	85.05
		2. СОУ „Йордан Йовков“ Сливен 4 ученици	49.50

Таблица 8.2. Резултати от ДЗИ по немски език за 2013/2014 год.

Брой явили се ученици: 9	Среден успех от ДЗИ за областта 4,40	1. ГПЗЕ „Захарий Стоянов“, Сливен 4 ученици	73.38
		2. Професионална гимназия по икономика „Професор д-р Димитър Табаков“, Сливен 4 ученици	47.38
		3. Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“ 1 ученик	26.00

Резултати от ДЗИ по френски език в област Сливен

През учебната 2014/2015 год. на ДЗИ по френски език се е явил само 1 ученик от ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ – Сливен. Средният резултат е „Добър“ (3.87). Резултатът, изразен в среден точков бал, е съответно 47.50 точки. Резултатът по френски език е формиран от успеха само на 1 ученик, който се обучава в самостоятелна форма, чиято оценка от ДЗИ е напълно съизмерима с оценката от дипломата – „Добър“ 4.00.

През предходната 2013/2014 учебна год. на ДЗИ по френски език са се явили общо 9 ученици от 2 училища в област Сливен (8 ученици от ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ – Сливен, и 1 ученик от Национална художествена гимназия „Д. Добрович“ – Сливен). Средният успех от ДЗИ за областта е „Много добър“ (4.70). Резултатът по училища, изразен в среден точков бал, е съответно 66.44 точки за ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ – Сливен, и 32.00 точки за Национална художествена гимназия „Д. Добрович“ – Сливен. Сравнението на резултатите между двете учебни години показва по-висок среден успех от ДЗИ по френски език с 0.83 през 2013/2014 год. Спаднал е броят на явилите се ученици – от 9 ученици през 2015 год. на 1 ученик през 2015 год., по-малък е и броят на училищата – от 2 през 2014 год. на 1 през 2015 год. Данните за резултатите от ДЗИ по френски език са отразени на **табл. 9.1.** и **табл. 9.2.**

Таблица 9.1. Резултати от ДЗИ по френски език за 2014/2015 година:

Брой явили се ученици 1	Среден успех от ДЗИ за областта 3.87	1. ГПЗЕ „Захарий Стоянов“	47.50 1 ученик
-----------------------------------	--	---------------------------	--------------------------

Таблица 9.2. Резултати от ДЗИ по френски език за 2013/2014 година:

Брой явили се ученици: 9	Среден успех от ДЗИ за областта 4,70	1. ГПЗЕ „Захарий Стоянов“, Сливен	66.44 8 ученици
		2. НХГ „Д. Добрович“	32.00 1 ученик

Няма база за сравнение на резултати от ДЗИ по руски език през последните две учебни години, тъй като ДЗИ по руски език в област Сливен е проведен само през 2013/2014 год. Явили са се 3 ученици от 3 различни училища на територията на областта (1 ученик от ПМГ „Добри П. Чинтулов“ – Сливен, 1 ученик от Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“ – Сливен, и 1 ученик от Спортно училище „Димитър Рохов“ – Сливен). Средният успех за областта от ДЗИ по руски език през 2013/2014 год. е „Много добър“ (5.04). Резултатът по училища, изразен в среден точков бал, е

съответно 73.50 точки за Природо-математическа гимназия „Добри П. Чинтулов“ – Сливен, 72.50 точки за Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“ – Сливен, и 59.50 точки за Спортно училище „Димитър Рохов“ – Сливен. Данните за ДЗИ по руски език са изнесени на **табл. 10**.

Таблица 10. Резултати от ДЗИ по руски език за 2013/2014 година:

Брой явили се ученици 3	Среден успех от ДЗИ за областта 5,04	1. Природо-математическа гимназия „Добри П. Чинтулов“ 1 ученик	73,50
		2. Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“ 1 ученик	72.50
		3. Спортно училище „Димитър Рохов“ 1 ученик	59.50

През учебната 2014/2015 год. в училищата на територията на област Сливен не е проведен ДЗИ по руски език. За последните пет учебни години ДЗИ по руски език в област Сливен е проведен още през 2010/2011 год. Средният резултат за областта е „Много добър“ (4.57) и през 2011/2012 год. Средният успех за областта е „Добър“ (4.18).

Въз основа на направените обобщения и анализи на годишните доклади на училищата на територията на област Сливен до Регионален инспекторат по образованието – Сливен, могат да се направят следните изводи по отношение на мерките за подобряване на резултатите по чужд език и добрите практики, допринасящи за високите резултати на ДЗИ по чужди езици. С учениците се работи приоритетно по формата на ДЗИ, като се решават задачите от всички варианти от минали изпитни варианти и се включват допълнителни помагала. Учениците редовно получават задачи за домашна работа, свързани със създаване на писмен текст, като по този начин развиват умения, които да им позволят да се справят с компонента за писмено изразяване в определена комуникативна ситуация на изпита. Форматът на писмените изпитвания, контролни и класни работи също е съобразен с формата на ДЗИ. В XII клас задължително се провеждат консултации с учениците, заявили желание да полагат държавен изпит по чужд език. Като добри практики в областта на чуждоезиковото обучение в училищата от област Сливен се утвърждават провеждането на пробни ДЗИ по всички предмети, което дава възможност на учениците да направят правилен избор на втори ДЗИ, оказването на методическа помощ на учителите, преподаващи в XII клас, повишаване на квалификацията на учителите, преподаващи в XII клас, и провеждането на консултации и индивидуална работа с учениците от XII клас. Постигнатите високи резултати от ДЗИ по английски, немски и френски език в област Сливен са изключително показателни за провеждането на висококачествено чуждоезиково

обучение в училищата от областта, изцяло съответстващо на държавните образователни стандарти и Европейската езикова рамка.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

1. Наредба № 3 от 17.05.2004 г. за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити (изм. и доп., бр. 79 от 09.09.2008 г., в сила от 09.09.2008 г.), available at: <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=32>
2. Наредба № 1 от 11.04. 2003 г. за учебно-изпитните програми за държавните зрелостни изпити, available at: <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=32>
3. Доклад-анализ за дейността на Регионален инспекторат по образование – Сливен, през учебната 2013/2014 година, available at: <http://rio-sliven.org/rioup/DZI/dzi.htm>
4. <http://rezultati.zamaturite.bg/uspeh/index.php>
5. Закон за народната просвета, available at: <http://lex.bg/bg/laws/ldoc/2132585473>

A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE STATE MATRICULATION EXAMINATION IN FOREIGN LANGUAGE IN 12TH GRADE IN THE SCHOOL YEAR 2014/2015 AND 2013/2014 IN THE REGION OF SLIVEN

Abstract. The article presents a comparative analysis of the results of the state matriculation examination in foreign language in 12th grade in the school year 2014/2015 and 2013/2014 in the region of Sliven. It deals with foreign language teaching and learning in 12th grade in the region of Sliven, the type and number of languages taught in schools from different municipalities of the region, the state of preparation of students in 12th grade, in the field of language training. The data were collected by the method of summary and analysis of the annual reports of schools in the area to the Regional Inspectorate on Education – Sliven and the official information published on the website of the Ministry of Education and Science.

✉ **Mrs. Veselina Boneva**
18, Bratya Miladinovi Str.
8801 Sliven, Bulgaria
E-mail: [vesselina_01 @abv.bg](mailto:vesselina_01@abv.bg)